

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **H. Ch.,** zastoupené advokátkou JUDr. Radanou Pekárkovou, se sídlem Hlinky 142a, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 1. 2007, sp. zn. 56 Az 294/2006,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Radany Pekárkové **se určuje** částkou 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 15. 9. 2006, č. j. OAM-824/VL-07-ZA05-2006, Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) neudělilo žalobkyni (dále jen „stěžovatelka“) mezinárodní ochranu pro nesplnění podmínek podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Stěžovatelka proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu, kterou Krajský soud v Brně zamítl podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), rozsudkem ze dne 23. 1. 2007.

Rozsudek stěžovatelka napadá kasační stížností, a to z důvodů obsažených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., když namítá, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu a důvodů pro udělení azylu; že skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, nemá oporu ve spisu a soud, který ve věci rozhodoval, proto měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit; a že rozhodnutí žalovaného trpí nepřezkoumatelností pramenící z nesrozumitelnosti a nedostatku důvodů pro vydání negativního rozhodnutí.

Stěžovatelka zejména vytýká žalovanému, že jí neudělil humanitární azyl, respektive nevyšel z relevantních důkazů a dostatečně nezdůvodnil, proč neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu. Žalovaný se měl zabývat okolnostmi, jak stěžovatelka onemocněla a jak vážné její onemocnění je, a nikoli jen konstatovat, že vyhodnotil její stav. Takový postup je rozporný s § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Stěžovatelka přitom odkazuje na právní názor vyjádřený v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 36 Az 417/2003, k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí o neudělení azylu, jež nebylo zdůvodněno žádným podkladem. K náležitostem odůvodnění rozhodnutí o neudělení humanitárního azyl odkazuje stěžovatelka rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 10. 2004, sp. zn. 6 Azs 92/2004. Stěžovatelka připomíná, že trpí epilepsií a je po totální resekci tlustého střeva. Krajský soud k tomu pouze schválil postup žalovaného, který zvažoval, zda by stěžovatelce nebylo možno udělit humanitární azyl, a zohledňoval její invaliditu a dostupnost zdravotní péče na Ukrajině, neshledal však okolnosti hodné zvláštního zřetele. Stěžovatelka nesouhlasí s tvrzením krajského soudu, že během správního řízení neprojevila snahu řešit své zdravotní problémy, neboť ve skutečnosti je začala řešit ihned poté, co se jí přitížilo, a argumentace soudu byla v tomto bodě účelová.

Poté, co jí byla ustanovena právní zástupkyně, doplnila kasační stížnost o námitku, že měly být v jejím případě shledány podmínky pro udělení doplňkové ochrany, neboť za vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu se považuje také situace, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR. Stěžovatelčiny zdravotní potíže jsou takové povahy, že by její vycestování bylo v rozporu s Evropskou sociální chartou, podle jejíhož článku 13 má každá osoba právo na účinné uplatnění práva na sociální a lékařskou pomoc. Toto ustanovení má být přitom aplikováno na základě principu rovného zacházení i na příslušníky ostatních smluvních stran Evropské sociální charty, kteří se legálně nacházejí na území státu tuto chartu aplikujícího. ČR má proto povinnost poskytnout pomoc tomu, jehož zdravotní stav je vážný, tak jak tomu je u stěžovatelky, přičemž stěžovatelka se na území ČR nachází legálně. Tento závazek má být dle stěžovatelky realizován právě formou udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany. Žalovaný ani soud ovšem nezohlednili, že vycestování stěžovatelky by vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, ačkoli tak měli učinit z úřední povinnosti. Pokud byl pominut mezinárodní závazek ČR, představuje to závažnou vadu řízení dosahující takové intenzity, že rozhodnutí o ní přesahuje vlastní zájem stěžovatelky, a kasační stížnost by proto měla být uznána za přijatelnou.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že přezkoumal všechny stěžovatelkou uváděné důvody žádosti o azyl a neshledal žádný z důvodů udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a po prozkoumání tvrzení stěžovatelky a situace v její zemi původu neshledal ani důvody hodné zvláštního zřetele podle § 14 téhož zákona. Jeho odůvodnění v této otázce přitom obstojí i v konfrontaci s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Sama stěžovatelka tvrdila, že jí nic nebránilo v tom, aby své zdravotní problémy řešila na Ukrajině,

což ostatně sama potvrdila, sama i sdělila, že na Ukrajině měla lékařskou péči zdarma. Žalovaný tak její situaci posoudil ve smyslu § 14 zákona o azylu, přičemž nepřekročil meze svého správního uvážení. Totéž shledal i krajský soud. Žalovaný tak považuje kasační stížnost za nedůvodnou a navrhuje její zamítnutí.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud již podle s. ř. s. ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006, (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se prakticky může jednat mimo jiné tehdy, pokud se dotýká právních otázek, které dosud nebyly řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť část stěžovatelkou uplatněného důvodu kasační stížnosti (otázka vztahu zdravotního stavu žadatelky o azyl k udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu) nebyla dosud řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 19. 7. 2006 na základě žádosti, v níž bylo jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že stěžovatelka nemá kde bydlet, v domově důchodců ji nechtějí přijmout, takže bydlela se synem na ulici. Její zdravotní stav vyžadoval operaci, na niž neměla peníze. Ze zdravotních důvodů nemohla najít práci a přitom její invalidní důchod byl velmi nízký. Chtěla odjet do Itálie za snoubencem, neměla ovšem peníze, tak přišla do ČR požádat o azyl, aby měla kde žít, než si pro ni snoubenec přijede. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 6. 9. 2006. V tomto pohovoru také popisovala své putování z Ukrajiny do ČR, Rakouska, Itálie, Ukrajiny, Polska a zpět do ČR a také svůj léčebný pobyt na Ukrajině a zdravotní péči, která jí byla poskytována tamtéž. Od ČR očekávala, že jí bude pomoženo v odjezdu do Itálie za přítelem. Se státními orgány země původu problémy neměla, ale vrátit se nechtěla, také proto, že je členkou Svědků Jehovových, kteří jsou na Ukrajině považováni za sektu. Uvedla také, že je onkologická pacientka po odstranění polypů a cyst, a odkázala žalovaného na lékařské zprávy o svém zdravotním stavu.

Žalovaný se rozhodl stěžovatelce mezinárodní ochranu neudělit svým výše označeným rozhodnutím ze dne 15. 9. 2006, neboť neshledal důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, když stěžovatelka neuvedla žádné důvody, které by dokládaly či alespoň naznačovaly její pronásledování či odůvodněný strach z něj, když nebyla ve své vlasti politicky organizována ani tam nevyvíjela politickou činnost. Její důvody, tedy snaha dostat se do Itálie za snoubencem, a ekonomické problémy ani nenaznačovaly, že by z vlasti odešla pro odůvodněný strach z pronásledování, neboť její důvody byly azylově zcela irelevantní. Neshledal ani podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny. Ve vztahu k možnosti udělení humanitárního azylu žalovaný uvedl, že za důvod hodný zvláštního zřetele by mohl být za jistých okolností považován nepříznivý zdravotní stav či nemožnost léčit se ve vlasti. Stěžovatelčin zdravotní stav byl ovšem v její vlasti zohledněn přiznáním invalidního důchodu a dalších výhod, které sama uvedla, ve vlasti navíc jednoznačně měla přístup k lékařské péči poskytované bezplatně. Z titulu invalidity měla finanční úlevu také na úhradu léků. Žalovaný proto nezjistil, že by byly dány důvody k poskytnutí humanitárního azylu. Neshledal ani vážnou újmu, jež by odůvodnila poskytnutí doplňkové ochrany podle § 14a zákona

o azylu, když stěžovatelka neuváděla žádné okolnosti, z nichž by plynulo, že by v případě návratu do vlasti byla vystavena vážné újmě z důvodů uvedených v tomto zákonném ustanovení. Nesplňovala přitom ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Zde vytkla žalovanému, že bylo v řízení porušeno několik ustanovení správního řádu; že jí nebyl udělen azyl, přestože splňovala podmínky § 12 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování; a konečně že jí neudělil humanitární azyl, když přes její zdravotní potíže nezdůvodnil, jak by se mohla na Ukrajině léčit ze své nemoci, když chybí prostředky, které pro svou léčbu potřebuje, a její potíže tak na Ukrajině nelze léčit. V doplnění žaloby pak uvedla, že jí nebyla dána dostatečná příležitost objasnit některé body výpovědi, a uvedla také, že patří do sociální skupiny invalidních důchodců na Ukrajině.

O této žalobě rozhodl krajský soud svým shora označeným rozsudkem, kterým tuto žalobu zamítl jako nedůvodnou. Shledal totiž, že žalovaný postupoval v souladu se zákonem, neboť stěžovatelka dostala dostatečný prostor k tomu, aby podala úplnou a pravdivou výpověď o důvodech, které ji vedly k opuštění vlasti. Co se týče důvodů udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, krajský soud sice stěžovatelce přisvědčil, že patří do sociální skupiny invalidních důchodců, neshledal však, že by pro tuto příslušnost byla jakkoliv pronásledována, když za pronásledování nelze považovat její tíživou ekonomickou situaci. K možnému udělení humanitárního azylu krajský soud připomněl, že stěžovatelka během správního řízení neuvedla, že by její potíže nebylo možno na Ukrajině léčit, a žalovaný se proto takovým tvrzením nemohl zabývat. Žalovaný postupoval správně a v rámci svého správního uvážení daného zákonem, když zvažoval, zda stěžovatelce nemá být humanitární azyl udělen, a zabýval se přitom dostupností zdravotní péče na Ukrajině i stěžovatelčinou invaliditou. Nadto podotkl, že stěžovatelka v průběhu řízení nijak neprojevila vůli své zdravotní problémy v ČR řešit. Neuvedla ani žádné skutečnosti nasvědčující tomu, že by jí v případě návratu na Ukrajinu hrozila vážná újma odůvodňující udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud, poté co zjistil, že kasační stížnost je přípustná a přijatelná, přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Brně v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti nejprve zmínila, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku pronásledování podle § 2 odst. 5 zákona o azylu, dále však již tuto myšlenku nijak nezakončila a zabývala se pouze dopadem své nemoci na posouzení možnosti poskytnutí humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a doplňkové ochrany podle jeho § 14a.

Co se týče stěžovatelčiny snahy, aby jí byl udělen humanitární azyl, její argumentace nároky na zdůvodnění rozhodnutí o jeho neudělení by sama nedostačovala přijatelnosti její kasační stížnosti, neboť se jedná o otázku již judikatorně komplexně vyřešenou, jak naznačují i stěžovatelčiny obsáhlé citace z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Vzhledem ovšem k tomu, že se soud touto kasační stížností již z jiných důvodů věcně zabývá, považuje za nutné uvést, že stěžovatelčina domněnka o nedostatečnosti zdůvodnění rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu je sice důkladně podepřená citacemi dosavadní správní judikatury, její závěr z nich však neplyne. Žalovaný totiž své rozhodnutí v této otázce

zdůvodnil dostatečně důkladně, když nejprve konstatoval, že nepříznivý zdravotní stav může být za jistých okolností důvodem k udělení humanitárního azylu, a dále z jejích výpovědí zjistil, jak na její zdravotní stav reaguje zdravotnický a sociální systém její země původu, a na základě těchto zjištění uzavřel, že tato reakce země původu je dostatečná a nestaví stěžovatelku do situace, v níž by u ní byl dán důvod hodný zvláštního zřetele. Žalovaný tak o této otázce provedl dostatečně úplnou a skutkově podloženou úvahu, která dle názoru zdejšího soudu odpovídá nárokům, jež klade jeho dosavadní judikatura, například jí uváděný rozsudek ze dne 31. 8. 2004 (*pozn. soudu:* nikoli 8. 10. 2004, jak uvádí stěžovatelka), sp. zn. 6 Azs 92/2004.

V doplnění kasační stížnosti pak stěžovatelka uvádí, že její vycestování by bylo v rozporu s Evropskou sociální chartou, tedy s mezinárodním závazkem ČR, a v této skutečnosti shledává rozpor s § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se s tímto jejím názorem neztotožňuje, neboť jej shledává nesouladným jednak s povahou závazků plynoucích pro ČR z Evropské sociální charty a jednak se smyslem udělování doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, a to z důvodů, jež budou dále rozebrány.

Se stěžovatelkou je třeba se ztotožnit v tom, že Evropská sociální charta přijatá dne 18. října 1961 v Turínu, představuje mezinárodní závazek ČR, neboť byla signována jménem České a Slovenské Federativní Republiky v roce 1992, Česká republika byla poté uznána v roce 1993 jako nástupnický signatářský stát a v roce 1999 byla po souhlasu Parlamentu ČR ratifikována prezidentem republiky. Byla vyhlášena pod č. 14/2000 Sb. m. s. Splňuje tedy všechny podmínky pro to, aby byla dodržována orgány veřejné moci a byla jí přiznána aplikační přednost před vnitrostátními zákony, neboť je nutno ji považovat za mezinárodní závazek ČR ve smyslu článku 1 odst. 2 a článku 10 Ústavy ČR.

Stěžovatelka se nejprve dovolává článku 11 a článku 13 části I. Evropské sociální charty, které stanoví:
„11. Každý má právo využít jakýchkoli opatření, která mu umožní dosáhnout co nejlepšího zdravotního stavu.
....
13. Každý, kdo nemá dostatečné prostředky, má právo na sociální a zdravotní pomoc.“

Tato dvě práva jsou sice formulována jako přímo vykonatelná lidská práva, je ovšem nutno je vnímat souběžně s návětím této části I., které označuje práva zde vyjmenovaná nikoli za přímo vymahatelná práva, ale pouze za cíle, o jejichž naplnění mají usilovat signatářské státy, když stanoví:
„Smluvní strany uznávají za cíl své politiky, o který budou usilovat pomocí všech vhodných prostředků, jak na národní, tak na mezinárodní úrovni, dosažení podmínek, za kterých budou účinně naplňována následující práva a principy:...“

Ve vztahu k těmto dvěma ustanovením je tak třeba uvést, že ČR se při své ratifikaci zavázala v souladu s článkem 20 Evropské sociální Charty, že bude sledovat cíle uvedené v části I Charty; neučinila však tyto cíle přímo vykonatelnými právy, jimž by svědčila aplikační přednost ve smyslu článku 10 Ústavy ČR. Tyto programové cíle tak sice mají být brány v potaz při činnosti české veřejné moci, zejména moci zákonodárné, nelze se jich však přímo dovolat, jak se patrně domnívá stěžovatelka.

Je proto třeba se zaměřit na stěžovatelčinu argumentaci článkem 13 obsaženým v části II. Evropské sociální charty. Podle tohoto článku, jehož všechny čtyři odstavce se ČR zavázala dodržovat ve svém uvozujícím prohlášení, platí:

„S cílem zajistit účinné uplatnění práva na sociální a lékařskou pomoc se smluvní strany zavazují:
1. zajistit, že každé osobě, která je bez přiměřených prostředků a která není schopna si takové prostředky zajistit bud' sama vlastním úsilím nebo je získat z jiných zdrojů, zejména prostřednictvím dávek ze systému sociálního zabezpečení, bude poskytnuta přiměřená pomoc a v případě nemoci i péče nezbytná podle jejího stavu,
2. zajistit, že osoby, kterým je poskytována takováto pomoc, nebudou z tohoto důvodu zkráceny na svých politických a sociálních právech,
3. stanovit, že každému se může prostřednictvím kompetentních veřejných nebo soukromých služeb dostat takového poradenství a osobní pomoci nezbytné k zabránění, odstranění nebo zmírnění stavu potřebnosti jednotlivce nebo rodiny,
4. aplikovat ustanovení odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku na základě principu rovného zacházení se svými státními příslušníky i na příslušníky ostatních smluvních stran Charty, kteří se nacházejí legálně na jejich území, v souladu s jejich závazky vyplývajícími z Evropské úmluvy o sociální a lékařské pomoci podepsané v Paříži 11. prosince 1953.“

Pro stěžovatelku jako cizinku je rozhodující aplikace odstavce čtyři tohoto ustanovení, který má povahu lex specialis k obecnému vymezení rozsahu Evropské sociální charty, pokud jde o chráněné osoby, obsaženému v její příloze. Zdejší soud také shledává, že stěžovatelka nesplňovala v době rozhodování žalovaného podmínky v tomto ustanovení zakotvené, neboť se po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany sice nachází legálně na území ČR, zároveň je však státní příslušnicí Ukrajiny, tedy státu, který se stal smluvní stranou Charty ve smyslu jejího článku 35 odst. 3 třicet dnů po uložení její ratifikační listiny u generálního tajemníka Rady Evropy. K tomuto uložení došlo podle informací Rady Evropy (viz údaje na http://www.coe.int/t/e/human_rights/esc/1_general_presentation/Signatures-Ratifications_en.pdf) dne 21. 12. 2006, takže v době rozhodování žalovaného ještě nemohla stěžovatelka těžit z práv, která jí charta přiznávala, vztahovala se však na ni v době, kdy rozhodoval krajský soud, i v době, kdy rozhoduje soud zdejší. Proto, pokud by opravdu hrozily následky, které stěžovatelka uvádí v kasační stížnosti, tedy porušení Evropské sociální charty jejím vydáním do země původu a z toho údajně plynoucí rozpor i s § 14a zákona o azylu; musel by k této skutečnosti přihlédnout i krajský soud i zdejší soud, podle toho, u kterého z nich vyjde tato skutečnost - jedná-li se o například o skutková nova - najevo nejdříve; respektive vůči němuž poprvé nastane, jedná-li se, jako v případě nyní posuzovaném, o nový mezinárodněprávní závazek České republiky, zde konkrétně o závazek, jenž byl vůči stěžovatelce účinným poprvé až v době rozhodování krajského soudu. Tato časová logika následků mezinárodněprávních závazků ČR pro rozhodování o udělení mezinárodní ochrany a jeho soudní přezkum byla tímto způsobem poprvé vyložena v rozsudku zdejšího soudu ze dne 14. 6. 2007, sp. zn. 9 Azs 23/2007 (publ. na www.nssoud.cz): *„Pokud jde o časový moment, kdy má k přednostní aplikaci dojít, pak logickou úvahou lze dospět k jedinému závěru, a to, že k této aplikaci musí dojít v tom řízení a před tím orgánem, kdy tato skutečnost vyjde najevo poprvé. Platí-li totiž ústavní princip přednostní aplikace mezinárodní úmluvy obecně, pak platí zásadně vždy a v každém okamžiku.“*

Zdejší soud by tak měl zohlednit ve svém rozhodování závazek, který mezi ČR a stěžovatelkou jako ukrajinskou státní příslušnicí nastal okamžikem, kdy se Ukrajina stala smluvní stranou Evropské sociální charty, pokud by k tomu byl věcný důvod, tedy pokud by neudělení mezinárodní ochrany vedlo k porušení závazku ČR z této mezinárodní úmluvy; a totéž platilo i pro krajský soud. V daném případě však k takovému postupu není důvod, a to z důvodů, které tkvějí ve vztahu mezi povahou práva stěžovatelky zakotveného v článku

13 části II. Evropské sociální charty a obsahem normy obsažené v § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Předmětný článek 13 části II. Evropské sociální charty se totiž na stěžovatelku sice vztahoval, a to po třiceti dnech po uložení ratifikační listiny Ukrajiny u generálního tajemníka Rady Evropy, z této skutečnosti ovšem stěžovatelce plynula pouze práva na určitou úroveň zdravotní péče po dobu jejího (legálního) pobytu v ČR. Rozhodně z ní neplynulo právo, aby mohla v ČR pobývat i poté, co zanikne legálnost jejího pobytu, tak aby mohla nadále požívat tu úroveň zdravotní péče, kterou jí zajišťuje český systém zdravotní péče. Z článku 13 Evropské sociální charty, pokud je ve vztahu mezi konkrétní osobou a ČR aplikovatelný, totiž plyne právo této osoby na určitou úroveň zdravotní péče, nikoli ovšem právo, aby tato úroveň byla zachována i po jejím opuštění ČR – v duchu jakéhosi pokřiveného výkladu lidskoprávní zásady „stand still“, správně vyložené například v nálezu Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01 (publikovaného ve Sb. n. u. ÚS, sv. č. 26, nález č. 80, s. 317); ani právo, aby se vyhnula nucenému opuštění republiky s odůvodněním, že by to vedlo ke snížení zdravotní péče jí poskytované. Nejedná se totiž o žádné právo „věčné“, nýbrž dočasné, vázané pouze na dobu legálního pobytu na českém území. Lze proto tuto úvahu o důsledcích aplikovatelnosti článku 13 části II. Evropské sociální charty na vztah mezi stěžovatelkou a ČR uzavřít konstatováním, že z něj stěžovatelce plynula práva na zdravotní péči po dobu jejího legálního pobytu na našem území, závazek v tomto článku obsažený však nemá zásadně takovou povahu, že by k jeho porušení mohlo vést vydání stěžovatelky do země původu mající potenciálně nižší úroveň zdravotní péče než ČR, zvláště za situace, kdy se jedná – a tato skutečnost je přitom nezbytnou podmínkou aplikace předmětného ustanovení Evropské sociální charty – o jiný její signatářský stát, tedy jiný stát, jenž se přihlásil k obdobným, byť vzhledem ke znění jejího článku 20 nikoli nutně totožným, závazkům v oblasti hospodářských a sociálních práv.

Návrat stěžovatelky na Ukrajinu v důsledku nepřiznání mezinárodní ochrany tak nepředstavuje porušení závazků plynoucích z Evropské sociální charty, tím méně pak může představovat porušení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, jehož se stěžovatelka dovolává. Toto ustanovení bylo do zákona o azylu vsunuto novelou pod č. 165/2006 Sb., která zároveň zrušila § 91 zakotvující institut překážky vycestování. Jakkoli tato dvě ustanovení nemají totožnou povahu, když dopadají zčásti na různé situace a jejich shledání respektive udělení vřazuje cizince do odlišného procesního režimu, obě tato ustanovení sledují obdobný účel, jímž je nevrátit žadatele o mezinárodní ochranu do země, v níž by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, byť tato „vážná újma“ není těmito dvěma ustanoveními chápána zcela shodně. Jak dřívější znění ustanovení § 91 zákona, tak nynější znění jeho § 14a představují nicméně především zakotvení zásady *non-refoulement* obsažené v čl. 33 Ženevské úmluvy, která znamená de facto závazek smluvních států *„nevyhostit jakýmkoli způsobem nebo nevrátit uprchlíka na hranice zemí, ve kterých by jeho život či osobní svoboda byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení“*. Tato zásada tak tvoří jakýsi myšlenkový základ pro obě tyto úpravy. Podle oficiálního výkladu Úřadu Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky je také již součástí obyčejového mezinárodního práva a je tudíž závazná pro všechny státy (viz např. www.unhcr.cz). Roku 1951 byla vtělena do čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (publ. pod č. 208/1993 Sb.), která patří k hlavním mezinárodním závazkům České republiky v oblasti uprchlického práva.

Jakkoli ovšem nelze shledat úplnou shodu mezi zněním bývalého § 91 a nynějšího § 14a zákona o azylu, jak bylo zmíněno výše, v otázce, která je řešena v nyní posuzovaném případě tuto shodu shledat lze, neboť jak § 91 dřívějšího znění, tak § 14a nynějšího znění zákona o azylu označoval rozpor s mezinárodními závazky ČR za jednu z alternativ vedoucích k udělení jimi upravovaného režimu ochrany. Ve znění zákona o azylu před účinností novely č. 165/2006 Sb. by tak rozpor vycestování cizince s mezinárodními závazky vedl ke shledání překážky vycestování podle § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, nyní by tato skutečnost byla považována za vážnou újmu ve smyslu jeho § 14a odst. 2 písm. d). Z toho důvodu lze na tuto situaci aplikovat právní názory vyslovené tímto soudem ve vztahu k onomu dříve účinnému ustanovení § 91 zákona o azylu. Ten přitom k výkladu toho, co je možno chápat za rozpor s mezinárodními závazky ČR podle tohoto ustanovení, uvedl ve svém rozsudku ze dne 9. 5. 2006, sp. zn. 2 Azs 177/2005 (publ. na www.nssoud.cz), v reakci na argumentaci údajným porušením článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Evropská úmluva“) rozdělením stěžovatelovy rodiny v případě jeho vycestování toto: *„Není ani namístě zcela přeformulovávat a obcházet smysl institutu překážky vycestování poukazem na ustanovení § 91 odst. 1 písm. b) zákona o azylu, tedy na rozpor vydání žadatele o azyl s mezinárodními závazky. Tyto mezinárodní závazky totiž nemohou být jakékoliv povahy, ale musejí se vztahovat k samotné zásadě non-refoulement, tedy k objektivní hrozbě výše vyjmenovaných skutečností, a nemohou vykročit ze systematiky a smyslu tohoto ustanovení, jak navrhuje stěžovatel. Jistě by nebylo dostatečným důvodem pro shledání překážky vycestování například ani to, pokud by se žadatel o azyl během svého pobytu v ČR zabýval dovozem zboží z jiné členské země Evropské unie, takže jeho vypovězení do země původu by mohlo uškodit volnému pohybu zboží jako jednomu ze základních mezinárodních závazků ČR plynoucích z jejího členství v Evropské unii. Tímto pohledem je třeba vnímat také stěžovatelem citovaný čl. 8 Evropské úmluvy.“*

A tímto pohledem je třeba vykládat i stěžovatelkou používaná ustanovení Evropské sociální charty a uzavřít tuto námitku konstatováním, že z jí uváděných ustanovení tohoto mezinárodního nástroje ochrany lidských práv lze na její situaci aplikovat pouze článek 13 její části II., neboť jí uváděná ustanovení části I. nemají povahu přímo vykonatelných práv, nýbrž spíše programových cílů; tento článek 13 pak zakládá České republice závazek pouze po dobu stěžovatelčina legálního pobytu na našem území, nikoli závazek, aby úroveň zdravotní péče, jíž dosáhne v době tohoto pobytu legalizovaného z důvodu azylového řízení, jí byla zachována i po skončení tohoto řízení. Tím spíše nelze shledat, že by ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany a následné vycestování stěžovatelky na Ukrajinu založilo rozpor s mezinárodními závazky ČR, na nějž pamatuje § 14a zákona o azylu, jenž ve svém odst. 2 písm. d) myslí na situace odlišné, svou povahou vycházející ze zásady *non-refoulement*. Nelze jistě vyloučit, že by doplňková ochrana byla cizinci udělena i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu; tato nedostatečnost by však musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, jak na ně pamatuje jak § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tak – aplikovatelný i na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu - čl. 3 Evropské úmluvy, jak jej vyložil Evropský soud pro lidská práva zejména v rozsudku *D. proti Spojenému království* ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96. V něm Evropský soud pro lidská práva označil za porušení článku 3 Evropské úmluvy vyhoštění cizince v terminálním stadiu choroby AIDS zpět do jeho země původu, tedy na Závětrné ostrovy v Malých Antilách, do ostrovního státu Svatý Kryštof a Nevis, neboť žádná z obou nemocnic tohoto karibského ostrova nebyla schopna podle soudu tuto nemoc léčit způsobem, který by zachoval akceptovatelnou délku a důstojnost stěžovatelova života. Stěžovatelčina situace v případě návratu na Ukrajinu však zjevně není

se situací rozebíranou v tomto případě srovnatelná, jak plyne ze skutkových zjištění učiněných žalovaným. Zatímco totiž výklad Evropského soudu pro lidská práva pamatuje na velmi výjimečné situace, kdy by vydání cizince do země původu jej dostalo do situace označitelné za mučení či nelidské zacházení; stěžovatelčin výklad by při dovedení do absurdních důsledků vedl k tomu, že všichni občané všech signatářů Evropské sociální charty by se potenciálně mohli přestěhovat do toho ze států, jež jsou vázány jejím článkem 13 části II., který poskytuje nejkvalitnější zdravotní péči. Dle názoru zdejšího soudu ovšem plyne z tohoto ustanovení toliko právo na zdravotní péči v daném smluvním státu, nikoli právo všech občanů všech smluvních států na tu úroveň zdravotní péče, která je poskytována ve smluvním státě, jenž ji má nejvyšší. I tato stěžovatelčina námitka je tedy nedůvodná.

Vzhledem k tomu, že nebyl naplněn žádný ze stěžovatelkou uplatněných důvodů, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelce byla právní zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti ustanovena advokátka JUDr. Radana Pekárková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokátky částkou 2 x 2100 Kč za dva úkony právní služby – převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti - a 2 x 300 Kč na úhradu hotových výdajů - v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b) a d), § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, přičemž tuto částku navýšil o 19% daně z přidané hodnoty, jejímž plátcem tato advokátka je; celkem tedy 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. července 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu